

بدایع وقایع

نخستین مسافرت مظفرالدین شاه به اروپا

۵

در ضمن آنکه اعلیحضرت سایر بیرقهای افواج را جواب سلام میدادند مشهود شد که سلام را بادست چپ مجری میدارند و معلوم گردید که آن روز را از صبح اندک کسالت رماتیسم بدست راست مبارکشان عارض شده و آن دست را در میان فاصله تکمه‌های سرداری برای منع از دیادالم بیحرکت تکیه داده‌اند.

دقیقه قشون پیاده در کمال نظم و شکوه بانجام آمد و نوبه سوار و توپخانه رسید. از ته میدان بحالت عمودی ستونهای طولانی باطریهای توپخانه بنای حرکت گذاشتند و بعد از آنکه مقداری جلو آمدند یکمرتبه بواسطه حرکت باز و پیش تمام ستونها در مقابل ایوانی که اعلیحضرت جلوس فرموده بودند حالت قطار پیدا کرده صف افقی بسیار ممتدی تشکیل دادند و بفاصله چند دقیقه توپچیان با کمال چابکی توپها را پیاده کرده بحالت جنگ قرار دادند و خود با قورخانه‌ها و سندوقهای ذخیره بتاخت دور شدند و توپها را فقط با خدمه هر عرابه تنها گذاشتند.

مقصود از این حرکت آن بود که این مانور را که از حرکات مشکل توپخانه است در حضور مبارک اجری کرده باشند و ضمناً میخواستند بعضی امتحانات مخصوص نیز برای مشاهده اعلیحضرت شهریاری با توپهای جدید بعمل آورده باشند.

سه باطری از توپهای کهنه با باروت معمولی و نه باطری توپهای جدیدالاختراع با باروت بی دود بنای تیراندازی نمودند و بعد از شلیک مادامیکه از سه باطری قدیمی دود غلیظی مانند ابر سیاه متصاعد شد و بکلی جلو چشم را از دیدن طرف مقابل و دشمن حایل گردید از دهته نه باطری توپهای تازه فقط غبار رقیقی مانند بخار که به هیچوجه حاجب ماوراء نمیشد بیرون میآمد و باضافه با این توپهای تازه در هر دقیقه پنج تیر بسهوات میانداختند در صورتیکه با توپهای سابق در همین مدت زمان بیش از سه تیر نمیتوان انداخت .

اعلیحضرت پادشاه ایران از این امتحانات و خصوصاً خیلی محفوظ شدند و از این اختراع بزرگ بسیار تمجید و تحسین فرمودند و از آنجا که دست مبارکشان کسالت داشت گاهی که میخواستند فوقالعاده اظهار التفاتی کرده باشند با دست چپ به دسته قداره اشاره میفرمودند بالجمله سان سپاه بجمله سواره که لازمه هر عریش لشکری است بانجام رسید و تا چند دقیقه بعد از اختتام دفیله هنوز اعلیحضرت شاه باملزمین و حضار از آراستگی و نظم دفیله صحبت میفرمودند .

از میدان مشق اعلیحضرت همایونی تشریف فرمای کارخانه فشنگ سازی شدند و در آنجا بدقت کارخانجات مختلفه و آلات و ادوات حربیه که برای فرستادن به چین در صندوقهای بستند تماشا فرمودند و پس از انجام تماشای فشنگ سازی بقلعه و تسن تشریف فرما شده در تالار معروف به تالار ملکه ناهار میل فرمودند . در انجام ناهار ژنرال

اندره وزیر جنگ از جا برخاسته نطق ذیل را بخاک پای مبارک عرض نمود:

اعلیحضرتا، این موقع برای وزیر جنگ افتخار و خوشبختی عظیمی است که اعلیحضرت اقدس شهرباریرا از قضیه ناگواری که برای ایشان رخ نمود تبریک و تهنیت عرض نماید. و من میخواهم از طرف قشون فرانسه که ۱۷ باطالیون آن امروز بسان حضور اعلیحضرت مفتخر آمد به همدان عزیز و الاجاه فرانسه اظهار نمایم که دولت و ملت فرانسه از این اتفاق هایلله غیر مترقبه نهایت افسوس و اندوه را دارد و افتخار دارم که از طرف قشون فرانسه این جام را بسلامتی اعلیحضرت شهرباری و بقای سلطنت و سعادت مملکت ایران بنوشم.

اعلیحضرت مظفرالدین شاه نیز نطق ذیل را در جواب وزیر جنگ بفارسی بیان فرموده. جناب وزیر اعظم کلمه بکلمه بفرانسه ترجمه نمودند:

جناب وزیر. از بیانات مودت آمیز شما که مؤکد احساسات قلبی ملت و قشون فرانسه است نسبت بمن نهایت امتنان را دارم. واقعه دیر و معلوم بود که ناشی از روی بدسرشتی دیوانه‌یی بود؛ بنابراین نمیتواند در نظر من اهمیتی داشته و اسباب تغییر و نقصان دوستی یکجتهی موروثی من نسبت بملت فرانسه شود، بلکه برعکس در این موقع اظهارات محبت آمیز اهالی پاریس که در این چند روزه توقف من همواره مشهود افتاده و بخصوص از دیرورتا بحال بر مراتب آن فزونی حاصل آمده سرمایه

خوشوقتی و مزید امتنان من از ملت فرانسه گردیده است و برای اظهار یگانگی و مودت دیرینه این جام شربت را بسعدت شما و اقبال ملت فرانسه و شوکت قشون فرانسه می آشامم .

در مراجعت پاریس اعلیحضرت شهریاری بقیه روز را در اپارتمان خودشان به تماشای سینو ماتوگراف که بعضی مجالس ورود خود اعلیحضرت به پاریس در آن ترتیب داده بودند مشغول گردیدند .

تشریف فرمایی به اکسپوزیسیون نیز که برای روز بعد مقرر شده بود موقوف گردید و با مهر مبارک مسیویکار رئیس اکسپوزیسیون را که در عسارت تر و کادر و منتظر موبک همایونی بود با تلفون اعلام کردند، که بواسطه اندک خستگی وجود مبارک آمدن ایشان به اکسپوزیسیون بوقت دیگر خواهد افتاد و صبح آنروز اعلیحضرت در عسارت مخصوص بسر برده چند نفری بحضور مبارک مشرف شدند و چند ساعتی را هم به معاینه بعضی آلات زراعتی و جواهرات و اشیاء متفرقه دیگری که روز قبل در اکسپوزیسیون ابتیاح فرموده بودند، مصروف داشتند .

در ساعت یازده مسیو کروزیه رئیس تشریفات بحضور مبارک شرفیاب شد و از طرف رئیس جمهوری از اعلیحضرت دعوت نمود که چون تشریف فرمائی ایشان بانگلیس بواسطه عزادار بودن خانواده سلطنتی موقوف شده است مدت سیر انگلستانرا نیز در پاریس توقف فرمایند .

اعلیحضرت شهریاری در جواب به موسیو کروزیه فرمودند که قصد خودشان هم همینطور اقتضا نموده و تا ۱۱ ماه اوت در پاریس متوقف خواهند بود.

در ساعت سه بعد از ظهر بو حفض بن محبوب بن شنوف شیخ و خلیفهٔ قبیلهٔ بنی بوسلیمان و قبیلهٔ ایمر کبازو و جلال بن الحاج گلدار بزرگ طایفهٔ لاربان بحضور مبارک شاهنشاه شرفیاب گردیدند. مشایخ مزبور لباسهای بسیار گران بهای عربی در برداشتند و تقریباً نیم ساعت ملاقاتشان با اعلیحضرت مظفرالدین شاه طول کشید در این محضر اتابک اعظم و نظر آقا وزیر مختار ایران نیز شرف حضور داشتند.

شب را تماشای بسیار تازه و مطبوعی در اکسپوزیسیون برای تشریف فرمائی اعلیحضرت همایونی تهیه کرده بودند. در ساعت نه بعد از ظهر مقدم مبارک در سال درفت نزول اجلال فرمود و همه ملتزمین در کاب نیز حاضر بودند. ابتدا اعلیحضرت شاهنشاه در غرفهٔ رسمی سال مزبور بر صندلی قرار گرفتند و در طرف مقابل روبروی غرفهٔ سلطنتی بعضی پرده‌های سینوماتوگراف که کمال تازگی را داشتند از نظر مبارک گذرانیدند.

پس از آن اعلیحضرت شهریار به تالار آینه که معاینه بکی عمارات الف ایله ساخته شده بود تشریف فرما شدند. پروانه‌های مختلف - اللون درخشان در فضای این اطاق طایر بودند و رنگ بنا، آن به آن. بواسطهٔ چراغهای الکتریک که بوضع و شکل مخصوصی تعبیه شده بود تغییر میکرد،

وزنان ماه پیکر که لباسهای حریر و تور در برداشتند از سطح تسالار با آلت و جراثقال مخصوصی که ظاهراً هیچ محسوس نبود صعود کرده بسقف تالار میرفتند و در فضا معلق شده مانند پری در کار جلوه گری بودند. در گوشه دیگر آن تالار نیز ایوانچه بی ترتیب یافته بود که بر بالای آن يك دسته خنیاگران بالبحان خوش و آهنگهای طرب انگیز مشغول نوازندگی بودند، و گروهی گل رخان سیم پیکر با حرکات دل فریب و جامه های پر زور و زیب می رقصیدند و دائماً بارانی از طلا از سقف تالار چون اخگر سوزان میبارید. گوئیا مجلس خواب و خیال بود و بالاتر از این وصف آن نمایش محال. اعلیحضرت شهریار چندین بار اظهار تمجید و تعریف از لطافت صنعتی که در ترتیب این بنا بکار رفته بود فرمودند و در آخر این مجلس غریب مهندس آن عمارت که مخترع و مبدع آن اساس بود بتوسط اتابک اعظم بحضور اعلی معرفی شده مورد مراحم شاهانه گردید.

سپس ذات مقدس ملوکانه با اتابک اعظم و وزیر دربار و مهندس الممالک و نظر آقا و کتابچی خان به اطاق شب چره تشریف بردند ولی چیزی میل نفرمودند و چند لحظه برای آنکه بعضی حضار رفع عطش بکنند در آنجا توقف فرموده بهمراهی موسیوپیکار و مسیو - دلونای بلویل از اکسپوزیسیون بیرون آمدند.

روز ۵ ماه اوت را نیز وجود مقدس اعلیحضرت در عمارت سووسن توقف و استراحت فرموده و فقط حوالی ۵ بعد از ظهر از عمارت

بیرون تشریف آورده گردش تا جنگل نمودند و از راه جنگل برای اظهار الطاف خسروانه نسبت به میرزا ملکم خان وزیر مختار ایران در ایتالیا خانه ویرا که در محلهٔ نویی واقع است از مقدم مبارک رشک فردوس فرمودند .

میرزا ملکم خان و پرنسس زوجهٔ ایشان خاکپای مبارک را سرمهٔ چشم نموده یکساعت تمام توقف اعلیحضرت در آنجا طول کشید و پس از بذل توجهات خسروانه و عواطف شاهانه نسبت به پرنس و پرنسس موکب همایونی پیاریس رجعت نمود .

در اینجماوقع است که بعضی فرمایشات خسروانه را که بطریق صحبت در سرشام با ژنرال پاران و کماندان لوژای که ملتزمین مخصوص موکب همایونی از طرف رئیس جمهوری میباشند فرموده اند مندرج سازیم .

اعلیحضرت شهریار ایران از آنجا که همواره مایلند خاطر مبارکشان از تمام تکمیلات علوم و صنایع جدیده مسبوق و مستحضر باشند و فی الواقع هم اصول غالب مطالب مهمهٔ علمیه و صنعتیه در خاطر مبارکشان مستور و مجهول نیست از کماندان لوژای خواستند که اسامی بعضی روزنامه جات و مطبوعاتی که اختراعات و تکمیلات جدید علمی و صنعتی را برای افادۀ عامه منتشر میسازند نوشته بحضور مبارکشان تقدیم کند . و بلفظ مبارک فرمودند که برای ملت ایران لازم است که حتی المقدور در کسب معارف و علوم و صنایع جدیده کوششی وسیع کنند و من میخواهم که خودم

کماینبغی از این مسائل و مطالب آگاهی پیدا کنم و مشوق دیگران شوم تا انوار ترقی و تربیت زودتر در طبقات ملت ایرانی نافذ شود و مملکت ما از این حیثیت از همسایه های خود عقب نماند و مخصوصاً اعلیحضرت به کماندان مزبور تأکید فرمودند که روزنامه جاتی که سفارش فرموده اند بیشتر مطبوعاتی باشند که از تاریخ طبیعی و فلاح و تجارت و صنعت و تاریخ و جغرافی گفتگو میکنند. و نیز از بیانات اعلیحضرت همایونی است که فرمودند چیزی که عجالتاً در ایران واجب تر و مناسب تر از سایر اقدامات است همانا مسئله اصلاح زراعت و فلاح است این ملک است زیرا خاک اینجا بواسطه اعتدال هوائی که دارد میتواند منبت همه نوع کشت و زرع و میوه و شجری بشود.

وضع طبیعی اراضی ایران کمال مشابهت را با خاک فرانسه دارد و مانند اینجا دره ها و جلگه های بسیار مطبوع با صفا و مراتع وسیعه دارد خصوصاً در دامنه رشته جبال عظیمه ارارات که واقعاً از حیثیت مناطق طبیعی و حاصل خیزی نظیر ندارند و کلمه عظیمه در حق این کوهستان اغراق نیست زیرا که قله مرتفعه این سلسله غالباً تا ۶۲۰۰ متر ارتفاع میرسند.

کماندان لوژی ای بخاکپای مبارک اعلیحضرت عرض کرد که از قراری که در کتب جغرافیائی مضبوط است ارتفاع این سلسله را

۶۲۰۰ ارشین میدانند و چون ارشین هفتاد سانتیمتر طول دارد از این قرار این جبال باین ارتفاع نباید برسند .

اعلیحضرت مظفرالدین شاه تبسمی فرمودند و به کماندان جواب دادند که حق با من است و شما در اشتباهید زیرا که شما از ارشین روس صحبت میکنید و مقصود من ارشین ایرانی است که درست معادل متر فرانسه است .

پس از آن صحبت رفتن بمقبره ناپلیون بعیان آمد و اعلیحضرت از تأثیری که در وجود مبارکشان از مشاهده آرامگاه آن سلطان بزرگ حاصل شده مذاکره فرمودند و گفتند که تمام تاریخ عصر ناپلیون و فتوحات و ابداعات آن مرد هوشمند را که مایه سربلندی و اقتدار فوق العاده ملت فرانسه گردید بخوبی در نظر دارند ولی وقایع سلطنت ناپلیون سوم را که دوره رفاه و آبادی ممالک فرانسه بود چندان دقت نفرمودند و خیالی میل دارند بعضی کتب که از روی بیغرضی و انصاف تاریخ زمان او و وقایع آن عهد را مفصلاً محتوی باشد مطالعه فرمایند. کوماندان لوژای مصنفات گرانیه دو کاسانیك و مورل و ایل اولیویه و تاریخ سلطنت ثانوی فرانسه که مؤلف آن پیر-دلاکورس است و از جانب اکادمی و انستیتوی پاریس امتیاز گوهرت باو تسلیم شده بخاکپای مبارک اظهار معرفی نموده و اعلیحضرت اسامی آنها را ضبط و یادداشت فرمودند و بعد صحبتهای متفرقه دیگر مطرح شد و ضمناً اعلیحضرت از پذیرائی و محبت باطنی اهل

پاریس نسبت بخودشان اظهار رضایت فرمودند و اظهار داشتند که عجایب اکسپوزیسیون و تصور بنای عالی آن هیچوقت از نظر مبارکشان محو نخواهد گردید .

صبح دوشنبه در ساعت ده اعلیحضرت شاهنشاه با ملتزمین از عمارت سوورن بقصد تماشای موزه لوور حرکت فرمودند . مسیو لیگت و مسیو روژون و مسیو کامپ فن و سایر رؤسای وزارت علوم و صنایع ظریفه درب مدخل توپلری مقدم مبارک را دریافته . همه جا اعلیحضرت را از میان تالارها و اطاقهای عمده هدایت میکردند و پرده‌های نقاشی و مجسمات مهمه را یکان یکان نشان داده شرح تاریخی هر کدام را از مجسمه و نوس و یله تا العباس ژان بحضور مبارک عرض نمودند . در معبر مرکب همایونی سه پایه و پرده نقاشی ایرانی موسوم به کمال الملک را که در پاریس مشغول تکمیل این فن است قرار داده بودند . و خود نقاش هم حاضر بود . پس از آنکه اعلیحضرت تمجید و الطاف کامله ملوکانه در حق مشارالیه مبدول فرمودند بتالار معروف روبنس تشریف فرما شدند .

شب را اعلیحضرت مظفرالدین شاه بشام رسمی در عمارت الیزه میبایست تشریف ببرند و در ساعت ۸ با ملتزمین در حالتی که لباس شاهانه بسیار مجللی مزین بالماسهای درشت آبدار در برداشتند به الیزه وارد شدند . در حیاط عمارت سلام و احترامات معدوله نظامی مجری شد و رئیس تشریفات و ژنرال دوبوا در ابتدای پله

عمارت مقدم مبارك را پذیرفته و خود رئیس جمهوری هم در حالتی که تمثال مبارك همایون را که آنروز بعد از ظهر بتوسط اتابك اعظم برای ایشان فرستاده شده بود بگردن آویخته بودند در مدخل عمارت مقدم مبارك را استقبال کردند. مادام لوبه و سایر مدعوین در تالار، انتظار ورود اعلیحضرت را داشتند و پس از انجام تعارفات اعلیحضرت بمادام لوبه بازو داده باطاق سفره خانه تشریف فرما گردیدند. اعلیحضرت شهریار و موسیو لوبه. پهلوی یکدیگر در وسط میز جلوس فرمودند و در دست راست اعلیحضرت مادام لوبه و مسیو فالیز و در دست چپ رئیس جمهوری مادام فالیز و اتابك اعظم بترتیب نشستند. سایر مدعوین عبارت بودند از همراهان و ملتزمین ركب شهریار و رئیس اژیون دو نورژنرال بزورژ حاکم نظامی پاریس رئیس اتاماژور قشون ویس امیرال پین انه و رئیس اکسپوزیسیون و اجزاء مخصوصه رئیس جمهوری و موسیو پول لوبه و صاحب منصبان الیزه و غیره. در تمام مدت شام دسته موزیک کاردر پوبلیکن به نواختن مقامات دلکش اشتغال داشتند.

در ساعت ده پس از اختتام شام آتش بازی بسیار مفصل خوبی در باغ الیزه بعمل آمد از جمله آتش بازیها صفحه بزرگی بود که برای نشان شیرو خورشید ایران نقش شده بود و حاشیه بسیار قشنگ رنگارنگی که بشکل بوته پیچك برگردان قرار داده بودند اعلیحضرت

مظفرالدین شاه از این حسن نیت از جانب رئیس جمهوری اظهار امتنان و تشکر بجا آوردند. بعد از شام هم جمعی برای شب نشینی دعوت داشتند. اعلیحضرت شاه در ساعت ۱۱ با احترامات معموله از عمارت الیزه رجعت فرمودند.

سه شنبه ۸ ماه اوت ذات مقدس ملوکانه با تشریفات شاهانه از پالهرسوزن در ساعت ۹ بقصد رفتن بعمارت تزو کادزو حرکت نمودند. موسیو الفرز پیکارو و سایر رؤسای اکسپوزیسیون در مقابل عمارت ماداکاسکار از مقدم مبارک استقبال و شرایط پذیرائی بعمل آوردند. موزیکانچیان ماداکاسکاری آهنگ ملتی ایرانرا مترنم شدند. موسیو شارلرو رئیس قسمت اکسپوزیسیون مهاجر نشینهای فرانسه در عمارت مزبور نمونه طوایف چهار گانه ماداکاسکار را بحضور اعلی معرفی نمود و در ضمن تماشای قطعات مختلفه اکسپوزیسیون مخصوصاً خاطر مبارک بتوجه نباتات و اشجار منطقی گردید و از جمله آنها درخت کاکاویه (جوز هندی) بسیار قوی بود که میوه های آن کمال درشتی را داشتند.

در این اثنا صدای ساز بسیار ملایمی که آهنگ ملتی ایرانرا مینواخت بلند شد که جالب توجه مبارک گشت و معلوم شد که یکنفر سازندچی مالکش است که با چنگ ملتی خود مشغول نغمه سرائی است.

اعلیحضرت مظفرالدین شاه امر فرمودند که قدری از آهنک های مخصوص خودشان بنوازد. سازنده فوراً اطاعت کرد و مشمول التفات شهریاری گردید و حکم همایونی صادر شد که دو عدد از آن چنگها خریداری شود.

قدری دورتر ذات مقدس ملوکانه مقابل يك تخته قالی ایرانی ابریشمی خیلی قدیمی که صورت یکی از سلاطین سابق ایران بر آن نقش شده بود اندک توفقی فرمودند و پس از مشاهده دور نمای مدام کاسکار باکسپوزیسیون سیبریبه تشریف فرما گردیدند و در آنجا نیز بعضی اشیاء متفرقه که از سنگهای یشم و مالاشیت و سایر اجزای قیمتی که در این سرزمین یافت میشود ابداع فرمودند و از آنجا بدعوت پرنس ته چنف رئیس اکسپوزیسیون روس به تماشای جهان نمای متحرک که عمل موسیو پیاستسکی نقاش معروف روس است تشریف بردند. در آنجا دورنمای مسافرت بایران را در حضور مبارک نمایش دادند ابتدا مشاهده آن چندان در نظر اعلیحضرت جلوه نکرد ولی بعد که کم کم کوهها و دره ها و قرائی که اعلیحضرت مسبق بودند پدیدار شدند ذات مقدس شهریار از صندلی برخاستند و موسیو پیاستسکی را مخاطب فرموده گفتند: من شما را میشناسم.

موسیو مشارالیه عرض کرد بلی در عمارت طهران بحضور مبارک مشرف شده ام. در این وقت دورنمای قشنگی که اطراف

رودخانه را مینمود ظاهر شد و پس از مشاهده آن اعلیحضرت باز رو
بموسیو کرده فرمودند اینهارا باید عکس انداخته باشید؟ نقاش عرض
کرد: بلی اعلیحضرت درست میفرمایند.

ذات مقدس شهر یاری کوچه ها و خیابانها و خانه های شهر
طهران را يك يك با عصای خودشان باتابك اعظم نشان میدادند و از
منظر باغ و عمارت سلطنتی و اطاق مخصوص پذیرائی ملو کانه که در
کمال صحت و شباهت تصویر شده کمال تعریف و تمجید را نمودند
پس از مسافرت با راه آهن سبیریه و مشاهده عمارت چینی
اعلیحضرت قوشوکت در اکسپورسیون جنوب افریقا و مشاهده
استخراج طلای معادن آنجا توجه مخصوصی فرمودند و پس از آنکه
منصلاً شرح عملیات معادن بخاکپای مبارک عرض شد چون آنچه
میخواستند بینند دیده بودند دیگر بعمارت الجزایر تشریف نبرده
بمقر خودشان رجعت نمودند.

آنروز بعد از ظهر را تشریف فرمائی موکب هدایونی به
ضرابخانه پاریس مقرر شده بود در ساعت چهار و نیم موکب هدایونی
بضرابخانه نزول اجلال فرمود و موسیو کاتو وزیر مالیه و موسیو ارنون
رئیس ضرابخانه و موسیو پاتی حکاک که تماشای مبارک را حکاک
کرده بود و همانروز در حضور مبارک میبایست سکه شود در مدخل
ضرابخانه بخاکپای مبارک مشرف شدند و متدرجاً کارخانه جات

مختلفه ذوب مفرق و نقره و طلا را بحضور مبارك معروض نمودند .
 موسیو ارنونه بفرانسه بعضی اعمال مختلفه کارخانه را بحضور اعلی
 عرض میکرد و عرایض او را بفارسی ترجمه میکردند. نخست
 اعلیحضرت همایون معزن شمشهای طلا و نقره را تماشا کرده و
 بعد به کارخانه ریخته گری و ذوب فلزات گران بها تشریف بردند و از
 آنجا به کارخانه صفحه گری و محلی که صفحه های نقره و طلا را
 گردگرد میبرند آمدند. از جمله ماشینها یکی خیلی اسباب توجه و تأمل
 اعلیحضرت شاهنشاه گردید و آن ماشینی بود که پس از گرد کردن
 صفحات فلزی قطعاتی که باید سکه شوند یکمرتبه در آن ماشین می-
 ریزند و آن ماشین با کمال دقت آنها را که وزن و اندازه شان صحیح
 است از قطعاتی که وزنشان زیادتر یا کمتر است و باید دوباره آب
 شوند جدا نموده هر کدام را در جای علیحده مجتمع میسازد بالاخره
 در مقابل ماشین که میباشد تمثال مبارك با آن سکه شود ذات مقدس
 ملو کانه با وزیر مالیه بر کرسی قرار گرفتند و حکاک سابق الذکر کرده
 طلایی را که میباشد سکه بخورد در ماشین داخل نمود پس از دوبار
 حرکت بازوی ماشین ، وزیر مالیه مدال بسیار قشنگی از طلا که ۳۸
 میلیمتر قطر آن بود و ۳۵ گرم وزن داشت بحضور اعلی تقدیم نمود.
 روی مدال به تمثال مهر آثار مبارك با کلاه پوست و جقه در کمال
 شباهت مزین بود و در پشت آن بخط فارسی عبارت ذیل نقش
 شده بود:

السلطان الاعظم والخاقان المعظم

مظفرالدين شاه قاجار

۷ اوت ۱۹۰۰

اعلیحضرت شاهنشاه مدال را گرفته بدقت ملاحظه فرمودند و از شباهت و خوبی ساخت آن اظهار مسرت فرمودند. فرمایشات ملوكانه را مترجم حضور برای وزیر مالیه ترجمه کرد و از آنجا ذات همایونی بدو زه مسكوكات ایرانی که چندتای از آنها از مسكوكات عصر اعلیحضرت ناصرالدین شاه بودند تشریف فرما شدند. و پس از صرف عصرانه مختصریکه از يك جام شربت نارنج و دونان بکسمات بود اعلیحضرت شاهنشاه به پالنه دسورون مراجعت کردند.

آن شب را برای گذرانیدن وقت موکب همایونی با ملتزمین تشریف فرمای نودوسیرک گردید و روز چهارشنبه صبح را مقرر بود که ذات مقامس ملوكانه بسربازخانه تلمبه چیمان پاریس خواهند رفت. روز مزبور در ورود موکب همایونی بسربازخانه سابق الذکر سلام نظاهای و شیپور حاضر باش از طرف ساخلو سربازخانه صورت پذیرفت و اعلیحضرت شاهنشاه ابتدا در یکی از تالارهای طبقه تحتانی که برای این موقع ترتیب و تزین شده بود داخل گردیدند. موسیو لهپین رئیس نظمی و چند نفر از صاحبمنصبان فوج تلمبه چیمان مقدم مبارک را پذیرفته مختصرآپروگرام مشقهای که میبایست آنروز بشود حضور اعلی عرض نمودند

ناتسام